

Más magyarázatom nincs

VISSZHANG - LXIII. évfolyam, 11. szám, 2019. március 14.

Nem az a baj, hogy a nők jogainak régi, hűséges barátja,(1) dr. Grád ügyvéd újra cikket (sőt, egyenesen publicisztikát) ír, hanem az, hogy írását az *Élet és Irodalom*(2) már megint közli (*Nemek háborúja*, 2019/9., márc. 1.).

Az ember valamiért még mindig abban a hitben ringatja magát, hogy az *ÉS* felvilágosult, progresszív, kulturált stb. médium. Hogy rendkívül kevéske, nyomtatásban is elérhető, egyben még olvasható hetilapjaink egyike, állítólag irodalmi is, tehát per definitionem van némi köze a nyelvi kifejezés eszközeihez is.

Végül is eleget éltünk már, hogy ne lepődjünk meg egy ilyen kicsiségen: ismét csalódnunk kellett.

Szerzőnk – a férfi-női viszonyra vonatkoztatva – azt írja, háború. Azaz közhangulat, amely be is gyűrűzik. Mégpedig oda, a civil szféra egyes területeire, ezek között is azokra, amelyeken semmiféle keresnivalója nem volna (más civilszféra-beli területeken esetleg volna). Mármint a közhangulatnak, melynek neve háború. Darvas Szilárd(3) bizonyára könnyebben megbirkózna a pontos értelmezés problémájával, mint én, de hát ő most nem áll rendelkezésre sajnos.

Ügyvéd úr a kissé talányos bevezetőt követően előbb kavar valamit a másfél évvel ezelőtt kirobbant világméretű „#MeToo”-kampány körül, utalgatva arra, hogy nyilván mindenki politikai céljainak megfelelően rántja elő a szexuális zaklatás vádját; megtudjuk tehát, hogy ezzel a jelenséggel kapcsolatban is komoly fenntartásai vannak (biztosan nem olvasta még a neves emberi jogi folyóirat, a *Fundamentum* tavalyi tematikus számát(4), amelyben nekem is szerencsém volt cikket közölhetni).

Majd rátér a lényegre. Az alapok lerakásához hozzátartozik, hogy tudatja: ő családjogi bíró is volt, s most ügyvédként tevékenykedik ezen a szakterületen. Így kicsit elbátortalanodunk, mi, akiknek semmi közünk a témához, és nem értünk semmihez. Tizenöt évvel ezelőtt, fentebb már hivatkozott cikkében nem saját magát, hanem a női jogokért – konkrétan a prostitúció ellen – fellépő jogvédő csoportosulást minősítette ugyancsak a résztvevők szakmájával: „*néhány egyetemi hallgató, nyugdíjas adminisztrátor, szaküzemgazdász, csecsemő-gondozónő és más szakértő*”, ebből én volnék, így, ezzel a kissé lenéző felhanggal, a szaküzemgazdász – mert azt írtam a nevem alá, hogy közgazdász, minthogy erről van diplomám, de volt köztünk pedagógus, egyetemi docens meg festőművész is; de a maga egyszerűségében, csak a valóságnak hű megjelöléssel nem illettünk volna annyira az összképbe. Most tehát nem a hamarosan felbukkanó ellenség szakképesítésén gúnyolódva igyekszik maga mellé állítani olvasóit, hanem saját tekintélyt parancsoló szakmai háttérére hivatkozva.

Mi, nyugdíjas adminisztrátorok és társaik, akik, mint már jeleztem, nem értünk semmihez, szoktunk ugyan hümmögni(5) a hazai családjogi bírák s velük az igazságügyi pszichológus szakértői szakma professzionalizmusán, össze is írtunk pár semmihez sem értő anyagocskát(6) a tárgyban, de most nem erre helyezném a hangsúlyt.

Hanem arra, hogy dr. Grád András úgy nyúl a témához – a nők elleni erőszak témájához –, mégpedig mind hobbipublicista, mind pedig szakjogászi minőségében, hogy nem ért hozzá. Nem ismeri a szakirodalmat, nem érti a jelenség lényegét, fogalma sincs, hogy mi benne a társadalmi, mi az egyéni, mi a jogi és mi a pszichológiai kérdés. Így azért elég nehéz vitatkozni. Kénytelen is nemtelen eszközökhöz folyamodni, különben nem jutna semmire: ha már igaza nincs az embernek, legalább lehessen kicsit gyalázkodni és hitelt rontani. Ezzel egyszersmind nehéz helyzetbe hozni szeretett lapját, az *ÉS*-t. (A szerző nem hozta

nehéz helyzetbe az ÉS-t - K. Z.)

Kicsit, nagyon picikét pontatlanul idézgetni a nők jogaiért éppen 25 éve küzdő NANE Egyesület szórólapját ekképpen: „Nem vagy felelős semmiért!” (Az eredeti szöveg így szól: „A felelősség mindig az elkövetőé, sohasem az áldozaté.”)(7)

Nem szaporítom a szót: nem állok neki tételről tételre cáfolni Grád zavaros, rosszindulatú állításait, például arról, hogy a „#MeToo”-ügyben a nyilvánosság elé álló (szerinte csak „állítólagos”) áldozat *nyilván* nem emlékezhet pontosan arra, hogyan is zajlott évtizedekkel ezelőtt az ominózus zaklatás, hiszen Grád doktor egyetemi hallgatói se tudják felidézni a múlt heti ebédet - nemdebar. Mekkora érv, istenem!

Nem szívesen járulnék magam is hozzá a kedves olvasó elszédítéséhez azzal, hogy a vita keretében én is az ő igen kacskaringós érveléséhez kapcsolódom, és egyenként igyekszem cáfolgatni a hol fordítási, hol idézési, hol értelmezési hibákon alapuló okfejtés részleteit. Tényleg: az ember a fejét fogja ennyi csacsiság láttán.

Két dologra azonban részletesebben is kitérnék.

1. A nők elleni párkapcsolati erőszak - szemben azzal, ahogy ezt Grád (és az általa behivatkozott Ranschburg Jenő, akivel ezeken a hasábokon ugyancsak alkalmam volt vitatkozni(9), és annak is épp 15 éve...) - beállítani igyekeznek, nem „egyéni szocprobléma”, elsősorban nem egyéni lelki ügy, nem viselkedés, nem attitűd, nem konfliktuskezelési nehézség stb. Akkor sem, ha mint minden hasonló társadalmi jelenségnek, ennek is van egészségügyi, pszichológiai - tehát testi-lelki - következménye épp elég, s ezekkel is kell foglalkozni.

A nők elleni erőszak az én felfogásom szerint politikai probléma, ugyanis a hatalomról szól: az egyének között általában a családon, kapcsolaton belüli hatalomról, annak megszerzéséről, megtartásáról, biztosításáról, illetve esetleges elvesztésétől való félelemről. A család intézményén kívül, mint például a munkaerőpiacon vagy akár a politikai-gazdasági szervezetekben, a művészetek színterein, ahol a betöltött pozíciók, az előmenetel, az érvényesülés lehetőségei s velük az elérhető jövedelem nemek közötti elosztása a tét, a nők elleni erőszak vidám csipkelődésnek, esetleg udvarlásnak, hódításnak álcázott formái (vö. „#MeToo”) uralkodnak, de persze nem szabad elfeledkeznünk a nőket érő utcai támadásokról, a prostitúcióról, a szexuális és házicseléd-kizsákmányolás más formáiról, a bérnyaságról és a (valódi) háborúkról sem, ahol szinte kötelezően megjelenik a tömeges nemi erőszak.

A felsoroltak - családon belül és családon kívül - mind a nemek között egyenlőtlenül elosztott hatalom megnyilvánulásai, és nem arra utalnak elsősorban, hogy a férfiak eleve rosszak, bűnösök, a nők pedig eleve jók, ártatlanok volnának, hanem arra, hogy az illegitim, latens, nem demokratikus úton szerzett, nem kontrollálható, nem feladathoz, hanem születéshez, nemhez, származáshoz stb. kötött hatalom csak erőszakkal tartható fenn.

A nők elleni erőszak - ugyanúgy, ahogy más társadalmi erőszakformák, így a faji, az etnikai, a vallási csoport elleni erőszak - társadalmi szintű probléma. Akkor is, ha mint minden, ami társadalmi, a maga konkrétságában egyéneken keresztül zajlik. Ezért óriási szakmai tévedés azt állítani, hogy a nők és a férfiak éppen ugyanúgy szoktak erőszakot alkalmazni egymás ellen, egyformán szokták bántalmazni a gyermekeiket, egyformán szokták egymás ellen nevelni a közös gyerekeket. Ismétlem, nem az a kérdés, hogy ki a jó és ki a rossz, hanem az, hogy - férfi és nő közül - kitől várja, illetve túri el inkább a társadalom az illegitim hatalomgyakorlást (bántalmazást, erőszakot, manipulációt), és kitől kevésbé. A tárgyban ma már magyarul is rendelkezésre áll számos jó minőségű irodalom (köztük elsőként Tóth Olga a nők elleni párkapcsolati erőszakra vonatkozó kutatásokat összefoglaló tanulmányát(10) ajánlom elolvasni, ez számos további forráshoz irányítja majd az olvasót).

Grád András helytelenül ítéli meg a párkapcsolati erőszak kérdését, amikor azt írja: „Ez itt nem politika, ezek személyes ügyek, amelyekben a fenti hozzáállás mellett soha nem születnek és nem is szülehetnek

»győztesek«. Tudomásul kell ugyanis vennünk azt, amit már bíróként is mindig elmondtam ügyfeleimnek: ezekben az ügyekben eleve képtelenség jó döntést hozni." Márpedig először is de: politika, mivel, mint már jeleztem, a hatalomról van szó (a családjogi ügyekkel foglalkozó bíróság előtt általában a családon belüli hatalomról, amely azonban cseppet sem független a többek között a bíróságok által is képviselt társadalmi hatalmi struktúráktól). Másodszer is igenis lehet, sőt, kell is jó döntést hozni. Csak hát ismerni kell hozzá a párkapcsolati erőszak természetét. Ennek mibenlétéről ma már ugyancsak számos anyag áll a magyar közönség rendelkezésére, amelyek jelentős többségét az oly csúful ekézett NANE Egyesület saját honlapjáról(11) vagy a Patent Egyesülettel közös Nők Joga(12) tematikus oldaláról tudja letölteni magának a kedves olvasó, s persze dr. Grád András ügyvéd, valamint ex családjogi bíró úr is.

Ha ebben kiismerjük magunkat, akkor már nem is lesz olyan nehéz azt a bizonyos jó döntést meghozni.

2. A másik, kiemelten fontos oka annak, hogy egyáltalán nekiültem ennek a cikknek, hogy dr. Grád András minősíthetetlen és jogászhoz semmi esetre se méltó eszközökkel esett neki a NANE Egyesületnek és a Patent Jogvédő Egyesületnek. Grádnak volt egy esete: ha jól értem, szülői felügyeleti jogról volt szó, amelyben ő az alperes apát képviselte, egy másik ügyvéd pedig a felperes anyát. Itt Grád jóízűen elsztorizgatja nekünk, hogy micsoda alávaló némberről is volt itt szó, és lazán azt is elpletykálja, hogy a nőt a „Patent-közeli” ügyvéd képviselte. Hm.

Még azt is írja ugyanitt, hogy számos ügyvéd kollégája dolgozik a NANE és a Patent Egyesületeknek. Hát én kíváncsian várom azt a számosságot, mégpedig konkrétan. Hányan is pontosan? A kedves olvasó Grád ügyvéd úrtól biztosan nem fogja megtudni, így hát én vagyok kénytelen informálni arról, hogy a NANE teljes mértékben ingyen nyújtja a bántalmazott nők és gyermekek számára a szolgáltatásait (telefonos segélyszolgálat, ifjúsági prevenció programok, csoportfoglalkozások), ügyvédje, minthogy jogi segítségnyújtást nem folytat, nincs is, a Patent két (azaz 2) főnyi ügyvédi kontingense (a rengeteg kutatás és jogfejlesztés(13) mellett) a fizetni nem tudó ügyfeleket pályázati támogatás segítségével tudja ingyenesen ellátni. Az utóbbi évek során azonban a NANE és a Patent is a kiátkozott Soros-ügynök szervezetek közé tartozván már nem kap állami támogatást. A két ügyvéd túlterhelt, s a kapacitáshiány miatt a Patent klienseinek jelentős része ellátatlan marad. Tényleg izgatottan várom, hogy hol sűrög az a számos ügyvédkolléga, akik nyilván pro bono látják el a patentos ügyfeleket.

De Grád úr nem is az említett „számosakat”, a Patentnek a szervezeten kívülről dolgozó (bár volnának ilyenek!) ügyvédeket, hanem egy bizonyos „Patent-közeli” ügyvédet tűzött a tolla hegyére. Mi az, hogy „-közeli”, tessék mondani? Van erre neki valami meghatározása?

Én ugyanis megkérdeztem. Az ügyvéd nem a Patent ügyvédje, az eset nem a Patent esete volt. Akkor...?

Akkor tehát annyi az egész, hogy Grád ügyvéd úr pusztán csak áztatni akarja a női jogvédő szervezeteket, meg talán másokat is, lehülyézni mindenkit, így jobban csillog az ő fénylő bölcsessége (à la Weöres: |KARESZ HÜJE| |GYÖNGYI HÜJE| csak én vagyok okos énnekem a segembe is felyem van)? Más magyarázatom nincs.

1 Grád András: *A prostitúcióról és a megvert nőkről – tárgyilagosan. Élet és irodalom, XLVII. évfolyam 40. szám, 2003. október 3.* (<https://www.es.hu/cikk/2003-10-06/grad-andras/a-prostituciorol.html>)

2 Dr. Grád András: *Nemek háborúja. Élet és irodalom, LXIII. évfolyam, 9. szám, 2019. március 1.* (<https://www.es.hu/cikk/2019-03-01/dr-grad-andras/nemek-haboruja.html>)

3 Darvas Szilárd -Vámosi János: *Este fess a pesti nő – slágermagyarázat* (<https://www.youtube.com/watch?v=EmegXEm6ZE0>)

4 *Fundamentum* 21. évf. 3-4. sz. 21-65. oldal, Fórum. (<https://epa.oszk.hu/02300/02334/00073/pdf/>)

5 Rendszerbe zárva - Hogyan kezeli az igazságügyi rendszer a nők és gyerekek elleni férfierőszak jelenségét ma Magyarországon? A NANE és a Patent Egyesület egy éves kutatási és pereskedési programja. Szerk: Wirth Judit. (<http://mek.oszk.hu/11100/11159/11159.pdf>)

6 A Patent Egyesület Bíróságfigyelő programja, 2015–2016. (<https://birosagfigyelo.blog.hu/>)

7 <http://nane.hu/wp-content/uploads/2016/03/szexualis.pdf>

8 Ranschburg Jenő: *Esetem a feminista számítógéppel. Élet és Irodalom, XLVII. évfolyam 48. szám, 2003. november 28.*

(<https://www.es.hu/cikk/2003-12-09/ranschburg-jeno/esetem-a-feminista-szamitogeppelel.html>)

9 Betlen Anna: *Ranschburg Jenőnek igaza van. Élet és irodalom, XLVIII. évfolyam 1. szám, 2004. január 2.*

(<https://www.es.hu/cikk/2004-01-05/betlen-anna/ranschburg-jenonek-igaza-van.html>)

10 Tóth Olga: A nők elleni párkapcsolati erőszak Magyarországon - Az elmúlt 20 év kutatási eredményeinek összegzése. socio.hu.2018.4.1 (https://socio.hu/uploads/files/2018_4/30_toth.pdf)

11 www.nane.hu

12 www.nokjoga.hu

13 www.patent.org.hu